

Lokale verbindingen

Een verkenning naar het betrekken van
burgers bij kleine stations in:
Deurne, Vierlingsbeek en Coevorden

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Deurne, Coevorden en Vierlingsbeek

De drie cases van Deurne, Coevorden en Vierlingsbeek zijn naast elkaar gelegd en vergeleken. Verschillende betrokkenen zijn bevroegd op:

- wie de gebruikers zijn en wat de functies zijn van het stationsgebied
- de motivatie en eigen rol
- de verwachtingen t.a.v. burgerinitiatieven
- de visie op participatie van burgers
- de invloed op besluitvorming

Het voorplein bij Deurne is opnieuw ingericht

Deurne

- 4500 in- en uitstappers per dag
- Intercitylijn Eindhoven – Venlo
- Vervoerder: NS
- Herinrichting stationsgebied door gemeente Deurne
- Coöperatie Stationspark Deurne (CSD) ontwikkelt initiatieven in de spoorzone

In Vierlingsbeek is langs het spoor de bosschage weggehaald: Kaal of uitzicht?

Vierlingsbeek

- 500 in- en uitstappers per dag
- Maaslijn van Nijmegen naar Venray
- Vervoerder: Arriva
- Voorbereiding elektrificatie door ProRail
- Aanpassingen aan het stationsgebied door NS-stations
- Individueel initiatief om omgeving station te verbeteren
- Gemeente Boxmeer op afstand

De Van Gent en Loos-loods in Coevorden heeft een nieuwe bestemming gekregen

Coevorden

- 3900 in- en uitstappers per dag
- Blauwnet, voorheen Vechtdallijn
- Vervoerder: Arriva
- Herinrichting stationsgebied door gemeente Coevorden
- Geen centrale coördinatie van burgerinitiatieven

Aanleiding

Als fervent reiziger met het openbaar vervoer constateert Michel Lintermans dat het NS-station in Deurne en de directe omgeving een troosteloze sfeer en uitstraling hebben. Met enthousiasme gaat Michel aan de slag om medestanders te vinden hier een zinvolle en duurzame verbetering in aan te brengen. Michel wil verder kijken dan Deurne alleen. Zijn droom is een landelijke beweging in gang te zetten die lokale initiatieven voor het verbeteren van kleine stations gaat ondersteunen.

De Wetenschapswinkel van Wageningen University & Research heeft onderzocht hoe de Coöperatie Stationspark Deurne (CSD) en andere betrokken organisaties kunnen bijdragen aan het versterken, ondersteunen en opstarten van het burgerinitiatief in het beheer van stationsgebieden van kleine stations. Voor dit onderzoek zijn drie cases vergeleken, namelijk Deurne, Coevorden en Vierlingsbeek.

Resultaten en conclusies

- Naarmate er meer voorzieningen aanwezig zijn, is het type gebruikers gevarieerder en verbreedt de functie van het stationsgebied zich van knooppunt naar verblijfsgebied.
- Door de sociale activiteiten van Cooperatie Stationspark Deurne krijgt het station een 'verbindende' functie. Verschillende gebruikers worden op duurzame wijze met elkaar in contact gebracht.
- In Coevorden worden beide zijden van het station verbonden met een onderdoorgang. Hierdoor nemen de functies toe en ontstaat potentieel voor burgerinitiatieven.
- Het ontbreekt in Coevorden aan een centrale partij die stakeholders met

Het wachtklokaal heeft een eigen karakter

- elkaar verbindt en nieuwe initiatieven ondersteunt die zich richten op sociale doelstellingen.
 - In Coevorden en Deurne speelt de gemeente een belangrijke rol in de inrichting van het gebied. Bij het kleinere station Vierlingsbeek is dit veel minder het geval, waardoor NS en ProRail meer bepalend zijn voor de inrichting van het gebied. Er is wel ruimte voor individueel initiatief om het gebied te verfraaien.
-

Kleine verfraaiingen in Vierlingsbeek

Eigen rol

NS en ProRail staan open voor burgerinitiatief, maar stimuleren dit niet actief. Gemeenten staan over het algemeen zeer open voor eigen initiatief en stellen ook budget beschikbaar. De mate van betrokkenheid van de gemeente bij het stationsgebied, is bepalend voor het al of niet ontstaan van burgerinitiatieven. Ook andere gebruikers van het gebied zoals GGZ organisaties en bewoners staan hiervoor open, maar zien voor zichzelf geen initiërende rol.

Openheid voor burgerinitiatieven

In alle casussen hebben NS, ProRail en de gemeente een open houding naar burgerinitiatieven die bijdragen aan verbeteringen in het stationsgebied.

Randvoorwaarden van NS en ProRail

De randvoorwaarden voor veiligheid en kwaliteit van de NS en ProRail zijn in sterke mate bepalend voor wat mogelijk is in het stationsgebied. Dit leidt soms tot onbegrip bij de andere spelers. Daarbij is er wel een verschuiving zichtbaar in het beleid van NS en ProRail. In de uitvoering heeft het voldoen aan de taakstelling echter nog de hoogste prioriteit bij deze organisaties.

Verbreiding van functies en samenwerking

Nieuwe activiteiten kunnen leiden tot nieuwe type gebruikers, zoals in het geval van Deurne. Doordat meerdere stakeholders betrokken zijn, wordt het strategisch belang van het stationsgebied groter. Over het algemeen blijken de stakeholders echter veel aandacht te hebben voor hun eigen doelstellingen. Een gezamenlijke visie over hoe deze doelstellingen in onderlinge samenwerking bereikt kunnen worden, ontbreekt vaak. Ook is de prioriteit die gegeven wordt aan het stationsgebied verschillend.

Verbindende partij

Een verbindende partij kan burger-initiatief stimuleren. De verwachtingen hierover lopen sterk uiteen en komen zowel voort uit normatieve als pragmatische overwegingen. Beiden kunnen naast elkaar bestaan en elkaar zelfs aanvullen. Partijen als de NS en ProRail gaan meer op zoek naar partijen die groepen burgers kunnen vertegenwoordigen en burgerparticipatie is voor hen geen doel op zich. Een verbindende partij kan deze doelstellingen samenbrengen.

Normatief perspectief: *participatie in besluitvorming wordt gezien als een burgerrecht en morele waarde en belangrijke voorwaarde voor democratische gelijkwaardigheid en burgerschap.*

Pragmatisch perspectief: *participatie is een manier om een bepaalde uitkomst te bereiken of om de kwaliteit van de besluitvorming te verbeteren en draagvlak te creëren.*

Landelijk platform

De Coöperatie Stationspark Deurne (CSD) heeft de ambitie om een landelijk platform op te richten waarmee initiatieven rondom kleine stations kunnen worden ondersteund. Een voorbeeld is Acorp in het Verenigd Koninkrijk; een landelijke organisatie die uit gaat van het 'community rail'-principe: lokale organisaties blazen op een duurzame manier hun station nieuw leven in, samen met vervoerders. Er zijn drie mogelijke functies

voor het platform: aanjager van lokale initiatieven, adviseur van lokale netwerken en initiator van een landelijke beweging.

Rol vervoerders en aanbestedingen

De rol van andere vervoerders, zoals bus- en lokale treinvervoerders, is in dit onderzoek niet erg zichtbaar geworden. Mogelijke oorzaak is dat er in de huidige aanbesteding van het regionaal vervoer weinig aandacht lijkt voor de OV-knooppunten. Meer betrokkenheid van vervoerders bij de stationsomgeving zou de functionaliteit van het station als OV-knooppunt en de verbinding met de omgeving kunnen verhogen.

In Drenthe heeft de provincie het OV-hub concept geïntroduceerd

Stimuleren lokale initiatieven

Vanuit zowel normatief als pragmatisch perspectief is de noodzaak van burgerparticipatie op lange termijn steeds groter. In dorpen en kleine steden neemt het aantal voorzieningen en de bereikbaarheid af. Veel van deze functies worden neergelegd bij burgers. De huidige wet- en regelgeving lijkt nog niet toegesneden op stimuleren van burgerinitiatieven en is bij het openbaar vervoer vooral gericht op logistiek, techniek en veiligheid. Dit vergt een cultuuromslag bij vervoerders en beheerders van stationsgebieden. Ook gemeenten en provincies kunnen randvoorwaarden creëren om burgerinitiatieven mogelijk te maken.

Rapport Wetenschapswinkel

Rietveld M.P., Aalvanger A., (2018).

Lokale verbindingen, een verkenning naar het betrekken van burgers bij kleine stations in: Deurne, Vierlingsbeek en Coevorden. Wetenschapswinkelrapport 348, <https://doi.org/10.18174/464579>, ISBN 978-94-6343-545-1.

Uitvoering

Leerstoelgroep Strategische Communicatie, Wageningen University & Research
www.wur.nl/com

Adopteren stationsgebieden

Burgerinitiatieven of organisaties die de kwaliteit van het stationsgebied in eigen stad of dorp willen verbeteren kunnen zich wenden tot:

Coöperatie Stationspark Deurne, Michel Lintermans, +31(0)6 51 25 35 99,
info@stationsparkdeurne.nl, www.stationsparkdeurne.nl.

Auteurs

Ir. M.P. Rietveld
A. Aalvanger MSc

Meer informatie

Neem contact op met:
gerard.straver@wur.nl of
mark.rietveld@watermerk.co.nl, 06 49129774
<https://www.wur.nl/nl/project/Stationspark-Deurne.htm>

Wetenschapswinkel

Wageningen University & Research
Postbus 9101
6700 HB Wageningen
+31 (0)317 48 39 08
wetenschapswinkel@wur.nl
www.wur.nl/wetenschapswinkel
